

NOTAT

Til: Regionsrådet

Dato: 19. februar 2024

Orientering til Regionsrådet om Rigsrevisionens beretning om overholdelse af udredningsretten for børn og unge i psykiatrien

Rigsrevisionen har netop offentliggjort deres beretning om overholdelse af udredningsretten for børn og unge i psykiatrien. Rigsrevisionen har selv taget initiativ til undersøgelsen i januar 2023.

Formålet med undersøgelsen har været at vurdere, om regionerne har sikret, at børn og unge udredes for psykisk sygdom og informeres i overensstemmelse med reglerne for udredningsretten. Dette er undersøgt ud fra følgende kriterier:

- Har regionerne sikret, at børn og unge udredes inden for 30 dage, hvis det er fagligt muligt.
- Har regionerne sikret, at børn og unge i psykiatrien, som ikke udredes inden for 30 dage, får en udredningsplan og informeres om deres ret til udvidet frit sygehusvalg.
- Har regionerne sikret, at data om overholdelse af udrednings- og behandlingsretten indberettes korrekt til Sundhedsdatastyrelsen.

Undersøgelsen er afgrænset til patienter under 18 år, der er henvist til udredning i børne- og ungdomspsykiatrien i perioden 3. kvartal 2019 til og med 4. kvartal 2022.

Rigsrevisionens konklusioner

Overordnet set finder Rigsrevisionen det stærkt utilfredsstillende, at regionerne ikke har sikret, at flertallet af børn og unge bliver udredt for psykisk sygdom og informeret om deres rettigheder i overensstemmelse med loven. Konsekvensen er ifølge Rigsrevisionen, at børn og unge forsinkes i at komme i gang med behandling.

Udredning inden for 30 dage

Undersøgelsen viser, at regionerne i ca. 70 % af forløbene i børne- og unge-psykiatrien ikke udreder patienterne inden for 30 dage, og at kun 3 % af patienterne får overskredet den lovpligtige frist på 30 dage på grund af gyldige årsager. I perioden 2019-2022 er udredningstiden steget fra i gennemsnit 76 dage til 115 dage. Der er regionale forskelle i udredningstiden.

Udredningsplan

Undersøgelsen viser, at regionerne ikke giver børn og unge den lovpligtige udredningsplan i 52 % af de forløb, hvor de ikke udredes inden for 30 dage. Disse børn og unge bliver alene informeret om deres tid til første udredningssamtale, selvom deres udredning fortsætter efterfølgende.

Information om udvidet sygehusvalg

Undersøgelsen viser, at regionerne i 63 % af de forløb, hvor børn og unge har ret til udvidet frit sygehusvalg, ikke informerer patienterne om deres rettighed. Det betyder, at disse børn og unge ikke får mulighed for at blive henvist til et privathospital, hvor de kan blive udredt hurtigere.

Retvisende data om overholdelse af udredningsretten

Undersøgelsen viser også, at alle regioner fortsat har uens og ukorrekt registreringspraksis. Det fremhæves, at Region Hovedstaden, Region Sjælland og Region Syddanmark systematisk har indberettet, at patienterne er endeligt udredt efter første samtale, selv om en stor del af disse patienters udredningsforløb fortsætter efterfølgende. Denne praksis betyder, at den nationale monitoring ikke giver et retvisende billede af regionernes overholdelse af udredningsretten inden for børne- og ungdomspsykiatrien.

Rigsrevisionen konstaterer desuden, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke har opdateret den vejledning, som skulle hjælpe regionerne med at få en ensartet og korrekt praksis, som ministeriet ellers stillede statsrevisorerne i ud-sigt i 2018.

Social ulighed i udredningen

Undersøgelsen viser også, at der i perioden 2019-2022 kan påvises en længere estimeret udredningstid for børn og unge af resourcesvage forældre. I Region Hovedstaden er resultaterne dog ikke entydige for alle socioøkonomiske grupper, men for børn og unge fra familier med lav socioøkonomisk status viser undersøgelsen, at udredningstiden er 7,8 dage længere end for børn og unge fra familier med høj socioøkonomisk status.

Administrationens bemærkninger til Rigsrevisionens konklusion

Administrationen skal helt overordnet bemærke, at vi anerkender Rigsrevisionens kritik af, at det i for mange forløb i børne- og ungdomspsykiatrien ikke har været muligt at overholde udredningsfristen på 30 dage.

Der har været en stor stigning i antallet af henvisninger til børne- og ungdomspsykiatrien i Region Hovedstaden siden 2014. Antallet af henvisninger var i 2023 på 6366, hvilket er over dobbelt så stort som i 2014, hvor kun 3076 personer blev henvist. Det er derfor udfordrende af følge med efterspørgslen, hvilket har medført udfordringer i forhold til at overholde udrednings- og behandlingsretten.

Derfor er administrationen meget positive overfor, at Indenrigs- og Sundhedsministeren har igangsat et arbejde med at revidere patientrettigheder i børne- og ungdomspsykiatrien, så de bedre understøtter gode forløb for patienterne og sikrer rettigheder, der passer ind i den faktiske virkelighed.

Udredningsplan

Administrationen er ikke enige i Rigsrevisionens konklusion om, at så stor en andel ikke modtager den lovpligtige udredningsplan, hvis udredningen ikke sker inden for 30 dage.

Da vi har registreret for mange patienter som værende udredt efter første samtale, vil nogle af den årsag ikke have fået en udredningsplan. Rigsrevisionen har dog lavet en stram fortolkning, hvor ordet "udredningsplan" skulle fremgå af brevet til patienterne. Region Hovedstaden tolker udredningsplan som værende en indkaldelse til en eller flere tider til "udredning", samt at der udarbejdes en behandlingsplan ved første besøg, hvor planen for det videre forløb beskrives. Den praksis har vi fulgt, og vi mener derfor, at langt flere har fået en udredningsplan, end det fremgår af beretningen.

Information om udvidet frit sygehusvalg

Administrationen anerkender, at vi ikke i tilstrækkeligt omfang har informeret om retten til udvidet frit sygehusvalg. Det er nu en fast del af arbejdsgangen. Administrationen skal bemærke, at det for alle forløb i Region Hovedstaden gælder, at der ved indkaldelse vedlægges et informationsbilag, som blandt andet indeholder link til regionens side om patientrettigheder og frit sygehusvalg herunder udvidet frit sygehusvalg.

Desværre er der begrænset kapacitet på de privathospitaler, som det er muligt at henvise patienter til. Det gælder både for aftalesygehuset, som regionerne har indgået aftale med, og for det privathospital, som Region Hovedstaden har indgået samarbejdsaftale med om ekstra pladser. Så selvom patienterne havde været informeret bedre, vil det være meget få, der reelt kunne have fået

udredning og behandling andre steder. Sidste gang de to private udbydere i Region Hovedstaden havde åbnet for at patienter kunne benytte sig af udvidet frit sygehusvalg, var i perioden 20. oktober 2022 til 2. januar 2023.

Administrationen skal også bemærke, at det i Vejledningen om ret til frit sygehusvalg mv., der var gældende frem til 22. december 2023, står, at retten til udvidet frit sygehusvalg bortfalder, hvis ventetiden på aftalesygehuset overstiger ventetiden i Region Hovedstadens Psykiatri.

Region Hovedstaden har i en del forløb derfor ikke informeret patienterne om deres ret til udvidet frit sygehusvalg, da ventetiderne for udredning på aftalesygehuse har været længere end på regionens egne sygehuse eller samarbejdssygehuse.

Retvisende data om overholdelse af udredningsretten

Administrationen anerkender Rigsrevisionens kritik af, at vi har haft en for stram registreringspraksis for, hvornår patienterne i børne- og ungdomspsykiatrien er færdigudredte. Region Hovedstaden har haft en praksis, hvor patienterne er registreret som færdigudredte efter første samtale.

Administrationen skal bemærke, at i psykiatrien foregår udredning og behandling ofte parallelt, og det er således ikke fagligt entydigt, hvornår en patient er ”*endelig udredt*”. Særligt hos børn og unge er udredning vanskelig og tidskrævende, fordi deres hjerne samtidig er under udvikling. Det er dog vigtigt at bemærke, at regionens registreringspraksis ikke har haft betydning for kvaliteten af udredning og behandling. Den største ændring for patienterne er, at de nu bliver oplyst om deres ret til udvidet frit sygehusvalg. De færreste patienter vil dog kunne forkorte deres ventetid ved at benytte et andet hospital, da ventetiden på privathospitalerne er længere end i Region Hovedstadens Psykiatri.

Rigsrevisionen har i 2018 gennemført en undersøgelse om retten til hurtig udredning, hvor der blev udtalt kritik til regionerne ift. overholdelse af udredningsretten samt for uens registreringspraksis (Beretning om udredningsretten 2018). Region Hovedstaden og Region Syddanmark markerede den gang patienterne som færdigudredte, når de overgik til behandling. De øvrige regioner registrerede patienterne færdigudredte efter første samtale. For at ensrette registreringspraksis regionerne imellem implementerede Region Hovedstaden den 1. juni 2019 en ny registreringspraksis.

Der er i regi af Danske Regioner over sommeren 2023 blevet udarbejdet en ny tværregional vejledning og en underbyggende eksempelsamling til psykiatrien, som understøtter korrekt registrering af udredningsretten og ensartet registrering på tværs af regionerne. Dette arbejde blev sat i gang med det samme, da

det blev tydeligt for regionerne, at der var behov for større ensartethed. Region Hovedstaden registrerer efter den nye tværregionale vejledning registreringspraksis pr. 18. december 2023.

Med den nye registreringspraksis vil overholdelsen af udredningsretten falde betydeligt, idet patienter fremover først registreres færdigudredt, når de har fået en tilbagemelding på udredningen. Dette vil i langt de fleste tilfælde ikke kunne lade sig gøre inden for 30 dage. Patientforløbene og indholdet af udredning og behandling vil ikke ændre sig, da de tilgængelige ressourcer fortsat er uændrede.

Der arbejdes målrettet mod kontinuerligt at overholde patienternes udrednings- og behandlingsret og sikre patienterne gode patientforløb. Arbejdet skal dog samtidig ses i lyset af den meget stor stigning i antallet af henvisninger, som har betydning for mulighederne herfor.

Social ulighed i udredningen

Administrationen skal bemærke, at Region Hovedstadens Psykiatri ikke forskelsbehandler familier på baggrund af deres økonomi og sociale status.

Den beskedne forskel i udredningstiden i Region Hovedstaden for familier med lav socioøkonomisk status sammenlignet med familier med høj socioøkonomisk status kan skyldes flere faktorer, som regionen ikke har indflydelse på. Udsatte familier vil ofte have sværere ved at indgå i et udredningsforløb med deres barn, fx pga. skilsmisse, arbejdsløshed, psykisk eller somatisk sygdom hos forældrene.

Administrationen mener, at Rigsrevisionen på dette punkt er unuanceret i sin kritik.